

PROGRAM WSPÓŁPRACY
MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
ORAZ PODMIOTAMI WYMIENIONYMI W ART. 3 UST. 3
USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE
W ROKU 2019

Listopad 2018

Wstęp i podstawa prawna

Art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.), zwanej dalej *ustawą*, nakłada na Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego obowiązek opracowania programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 *ustawy*, zwanego dalej *Programem*. Na potrzeby niniejszego *Programu* przyjęto, że terminy: „organizacje pozarządowe”, „podmioty społeczne” i „trzeci sektor” odnoszą się zarówno do organizacji pozarządowych, jak i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 *ustawy*.

Głównym celem dokumentu jest stworzenie ram sprawnej i efektywnej współpracy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanego dalej „Ministrem”, z trzecim sektorem, aby ułatwić udział strony społecznej w procesie tworzenia regulacji i aby w efekcie podejmowane były lepsze, bardziej wyważone decyzje. Otwarcie administracji publicznej na współpracę z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego znajduje uzasadnienie zarówno w konstytucyjnej zasadzie pomocniczości, jak i w polityce rządu. Jest także odpowiedzią na społeczną potrzebę uczestnictwa w procesach decyzyjnych. Ważne jest stworzenie sprawnie działających mechanizmów udziału strony społecznej w podejmowaniu decyzji i stanowieniu prawa. Jest to istotne z punktu widzenia administracji, która dzięki doświadczeniu i wiedzy strony społecznej może tworzyć dobre regulacje i określać kierunki działalności dostosowane do realnych potrzeb, jak i z punktu widzenia obywateli, dla których udział w procesie decyzyjnym jest realizacją ich praw obywatelskich.

W procesie wzmocnienia partycypacji publicznej podkreśla się także rolę wykorzystania nowoczesnych technologii i dostępu obywateli do informacji publicznej. Jako istotne wymienia się ponadto mechanizmy zlecania realizacji usług publicznych organizacjom pozarządowym, a także tworzenie programów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Określenie potrzeb, możliwości i wyzwań stanowiących podstawę niniejszego *Programu* zostało poprzedzone wnikliwą analizą dotychczasowych działań w ramach współpracy Ministra z trzecim sektorem.

Cel główny i cele szczegółowe *Programu* w roku 2019

Celem głównym *Programu* jest budowanie partnerstwa społecznego na rzecz jakości naukowej, nowoczesnego szkolnictwa wyższego oraz rozwoju gospodarczego kraju, jako wyrazu Społecznej Odpowiedzialności Nauki – III filaru *Strategii Gowina*.

Celami szczegółowymi są:

- zapewnienie i ułatwienie udziału organizacji pozarządowych w procesie tworzenia polityk publicznych i przepisów prawa oraz poprawa jakości decyzji i legislacji przez prowadzenie konsultacji publicznych; wysłuchanie racji różnych stron pozwala wcześniej wychwycić przeoczenia i stworzyć bardziej wyważone rozwiązania; podjęte decyzje uwzględniają wówczas zróżnicowane potrzeby obywateli, grup, środowisk i instytucji społeczeństwa obywatelskiego;
- wypracowanie przejrzystego modelu współpracy Ministra z trzecim sektorem, dzięki któremu możliwe będzie lepsze wykorzystanie potencjału i doświadczenia organizacji pozarządowych w działaniach prowadzonych przez Ministra;
- dążenie do lepszej koordynacji oraz większej spójności współpracy Ministra z podmiotami trzeciego sektora, obejmującymi swym zakresem sferę zadań realizowanych przez Ministra;
- zapewnienie racjonalnego i efektywnego wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zadań w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- rozwijanie potencjału organizacji pozarządowych oraz wspieranie ich inicjatyw wpisujących się w zakres zadań realizowanych przez Ministra;
- promowanie dobrych praktyk współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi;
- zwiększanie zaangażowania podmiotów społecznych w realizację priorytetowych programów dotyczących nauki i szkolnictwa wyższego;
- popularyzacja nauki i badań naukowych, w tym w małych miastach i na terenach wiejskich;
- upowszechnianie osiągnięć nauki w różnych grupach wiekowych.

Oczekiwanym rezultatem realizacji *Programu* jest wzrost zaangażowania społecznego, w tym zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego, w szczególności w kontekście popularyzacji nauki.

Zasady współpracy

Współpraca w ramach *Programu* powinna być realizowana z zachowaniem zasad:

- **pomocniczości** – zadania z obszaru nauki i szkolnictwa wyższego mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe w formie powierzenia lub wsparcia zadania publicznego, pod warunkiem, że organizacje te mają możliwość przeprowadzenia tych zadań i prowadzą działalność statutową w obszarze podlegającym wsparciu;

- **partnerstwa** – organizacje pozarządowe są traktowane jako równoprawni partnerzy w definiowaniu potrzeb w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego, określaniu sposobów ich zaspokajania oraz realizacji zadań publicznych; wspólne dążenie do realizacji celów powinno przebiegać przy zachowaniu wysokich standardów;
- **planowego działania** – wspólne działania realizowane są w sposób planowy, zapewniający harmonijne i efektywne osiągnięcie wyznaczonych celów;
- **efektywności** – wybór najbardziej efektywnych sposobów realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, przy zachowaniu zasady racjonalnego wydatkowania środków publicznych; efektywność współpracy wiąże się również z respektowaniem przez organizacje pozarządowe obowiązujących przepisów prawa regulujących wzajemną współpracę, terminowość oraz wywiązywanie się z obowiązku rozliczenia finansowego i sprawozdawczości;
- **uczciwej konkurencji** – równorzędne traktowanie wszystkich organizacji pozarządowych m.in. w dostępie do informacji, stosowania jednakowych kryteriów oceny dla podmiotów konkurujących o realizację zadań publicznych, a także w innych formach wspierania ich działalności;
- **jawności** – działania organu są jawne, a wszelkie możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi powinny być powszechnie znane, dostępne, jasne i zrozumiałe pod względem procedur, kryteriów podejmowania decyzji, celów, wysokości środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych, kontroli i oceny realizacji zadań;
- **suwerenności stron** – respektowanie przez organ administracji publicznej niezależności i odrębności organizacji pozarządowych jako form zrzeszania się obywateli w konkretnych celach.

Zakres przedmiotowy

Minister prowadzi politykę państwa w obszarze nauki, w tym badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich finansowania, a także szkolnictwa wyższego, w tym określone w odrębnych przepisach sprawy nadzoru nad uczelniami, koordynuje uznawanie kwalifikacji w zawodach regulowanych i działalnościach regulowanych oraz podejmuje działania mające na celu udostępnianie informacji o uznawaniu tych kwalifikacji. Wspólnie ze środowiskiem naukowym i akademickim przygotowuje strategiczne rozwiązania, dba o wdrożenie programów unijnych. Wspiera rozwój polskich uczelni i innych instytucji badawczych.

Współpraca Ministra z organizacjami pozarządowymi dotyczy działań prowadzonych w obszarach regulowanych szeregiem aktów normatywnych, są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1668);
- ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1669);
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Nauki* (Dz. U. z 2018 r. poz. 947, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1249, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 736, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Polskiej Akademii Nauk* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1475, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. *o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 65, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. *o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej* (Dz. U. poz. 1530, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 października 1999 r. *o języku polskim* (Dz. U. z 2018 r. poz. 931, z późn. zm.).

Formy współpracy

Współpraca Ministra z organizacjami pozarządowymi odbywa się według określonych zasad i przybiera różne formy – pozafinansowe i finansowe, o różnym stopniu instytucjonalizacji.

W 2019 roku współpraca ta będzie się odbywała w następujących formach:

- 1) **pozafinansowej**, koncentrującej się przede wszystkim na:
 - a) konsultowaniu z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych;
 - b) obejmowaniu honorowym patronatem przedsięwzięć realizowanych przez partnerów społecznych;
 - c) organizacji wspólnych konferencji i seminariów;
 - d) udziale przedstawicieli Ministra w organach fundacji:
 - Rada Kuratorów Fundacji Zakłady Kórnickie;

- Rada Kuratorów Fundacji Zakład Narodowy im. Ossolińskich;
- Rada Fundacji Edukacyjnej Przedsiębiorczości;
- Rada Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji;
- Rada Fundacji Fulbrighta;

e) realizacji projektu pozakonkursowego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pn. *Wsparcie kształcenia w zakresie projektowania uniwersalnego* – w ramach współpracy z przedstawicielami środowiska akademickiego oraz otoczenia społeczno-gospodarczego (np. z organizacjami pozarządowymi i sektorem przemysłu) zostaną wypracowane moduły zajęć w zakresie projektowania uniwersalnego; przewidziane jest ogłoszenie konkursu przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, w ramach którego opracowane moduły zajęć w zakresie projektowania uniwersalnego zostaną wdrożone na studiach pierwszego lub drugiego stopnia lub w ramach jednolitych studiach magisterskich;

2) **finansowej**, która prowadzona jest m.in. poprzez finansowanie zadań z zakresu upowszechniania nauki (realizacja umów najpóźniej do 2020 r. – ostatni nabór wniosków w 2018 r.) oraz projektów w ramach programów lub przedsięwzięć Ministra, a także zlecenie realizacji zadań publicznych.

Minister dofinansowuje zadania przede wszystkim w niżej wymienionym zakresie:

- kontynuacja programu „Dialog”;
- otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”; corocznie formułowane cele konkursu dotyczą wspierania bieżących działań i programów lub przedsięwzięć Ministra;
- otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Organizowanie działań na rzecz rozwoju sportu akademickiego”; w ramach tego zadania są realizowane projekty w szczególności w formie konkursów, programów, kampanii, akcji informacyjnych, szkoleń, zgrupowań sportowych, publikacji materiałów edukacyjnych oraz imprez sportowych;
- wspieranie różnego rodzaju inicjatyw wpisujących się w aktualne priorytety Ministra;
- zadania ujęte w *Umowie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie współpracy w ramach Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta, sporządzonej w Waszyngtonie dnia 10 marca 2008 r.* (Dz. U. z 2009 r. Nr 26, poz. 158).

Priorytetowe zadania publiczne

Zadaniami priorytetowymi są:

- 1) wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- 2) wykorzystywanie doświadczenia oraz potencjału organizacji pozarządowych w opracowywaniu i realizowaniu strategii, programów i innych dokumentów rządowych i resortowych poprzez udział w konsultacjach publicznych;
- 3) racjonalne i efektywne wydatkowanie środków będących w dyspozycji Ministra, przeznaczonych na działania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Kryteria realizacji Programu

Ocena realizacji Programu będzie dokonywana w oparciu o następujące kryteria (w perspektywie rocznej):

- 1) liczba beneficjentów otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego;
- 2) liczba wydarzeń organizowanych przez trzeci sektor, które zostały objęte honorowym patronatem Ministra;
- 3) liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację programów lub przedsięwzięć Ministra;
- 4) liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu działalności upowszechniającej naukę;
- 5) bieżąca aktualizacja zakładki *Konsultacje publiczne*, w której znajdować się będą informacje o prowadzonych konsultacjach publicznych projektów aktów prawnych, na stronie: <https://www.gov.pl/web/nauka/konsultacje>.

Okres i sposób realizacji Programu

Program będzie realizowany w roku 2019. Jego koordynatorem jest Biuro Ministra, które współpracuje z komórkami organizacyjnymi Ministerstwa odpowiedzialnymi za wykonywanie zadań wymienionych w Programie, zgodnie z właściwością określoną w Regulaminie organizacyjnym Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Wysokość środków planowanych w roku 2019 na realizację zadań w ramach Programu (stan na11.2018 r.):

- finansowanie zadań z zakresu działalności upowszechniającej naukę – 22 360 000,00 zł (środki rozdzielane pomiędzy różne rodzaje wnioskodawców); kwota,

która trafia do poszczególnych wnioskodawców, uzależniona jest od oceny merytorycznej zadania, stanowiącej podstawę decyzji Ministra;

- **finansowanie zadań z zakresu programów lub przedsięwzięć Ministra – 57 454 222,63 zł** (środki rozdzielane w trybie konkursowym); w każdym roku kwota, która trafia do organizacji pozarządowych, jest uzależniona od liczby złożonych przez nie wniosków oraz ich oceny merytorycznej, stanowiącej podstawę decyzji Ministra;
- **otwarte konkursy ofert na realizację zadania publicznego:**
 - a) organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego – **1 000 000 zł**;
 - b) organizowanie działań na rzecz rozwoju sportu akademickiego – **1 500 000 zł**;
- **dotacja celowa** na finansowanie wydatków związanych z realizacją wymiany w ramach **Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta – 4 309 000 zł.**

Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania wniosków w otwartych konkursach ofert oraz zespołów doradczych lub ekspertów powoływanych przez Ministra w celu przedstawienia opinii lub ekspertyzy

Zgodnie z art. 15 ust. 2a *ustawy*, w drodze zarządzenia Ministra, są powoływane (z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych) komisje konkursowe do spraw opiniowania ofert na realizację zadania publicznego pod nazwą „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego” oraz „Organizowanie działań na rzecz rozwoju sportu akademickiego”. Na podstawie art. 341 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* Minister, w drodze zarządzenia, może powoływać zespoły doradcze lub ekspertów w celu przedstawienia opinii lub ekspertyzy na jego potrzeby.

Sposób monitoringu realizacji *Programu*

Ocena realizacji *Programu* odbędzie się w oparciu o opracowane przez komórki organizacyjne Ministerstwa informacje i sprawozdania obejmujące:

- analizę ilościową beneficjentów otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego;
- analizę ilościową wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe objętych honorowym patronatem Ministra;
- analizę ilościową organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację programów lub przedsięwzięć Ministra;

- analizę ilościową organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu działalności upowszechniającej naukę;
- informacje dotyczące konsultacji publicznych przeprowadzonych z udziałem organizacji pozarządowych;
- sprawozdania z realizacji zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym.

Realizacja *Programu* będzie monitorowana przez Biuro Ministra na podstawie pisemnych informacji/sprawozdań składanych przez komórki organizacyjne Ministerstwa do dnia 16 marca 2020 r. Podczas prac nad tworzeniem raportu Biuro Ministra będzie korzystać z dostępnych form i metod konsultowania oceny z organizacjami pozarządowymi. Sprawozdanie końcowe, obejmujące okres realizacji *Programu*, Minister ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej do dnia 30 kwietnia 2020 r.

Informacja o sposobie tworzenia *Programu* oraz przebiegu konsultacji

Opracowanie projektu odbyło się w następujących etapach:

- 1) zaktualizowano stan wiedzy na temat przebiegu dotychczasowej współpracy Ministra z trzecim sektorem w celu zdiagnozowania priorytetów, możliwości i ograniczeń, w zakresie stanowiącym podstawę do opracowania *Programu*;
- 2) przeprowadzono konsultacje wewnętrzne, w ramach których wypracowane zostało brzmienie *Programu*;
- 3) projekt *Programu* został zamieszczony, w ramach konsultacji publicznych, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministra: <http://www.bip.nauka.gov.pl/>;
- 4) *Program* został przedłożony do akceptacji Ministra.